

नित्यकर्म

(वैदिक संन्यास अन्तः, अग्नि हौत्र)

उपासी प्र ट इरनार

गणेशदीकर जीष्वाभाष

14 मरुती कुय भग्नर

गणेशदीकर-मुरत

उपनिषद् -

रेवुसाभ लक्ष्मिभाष देशाठ

" श्री अनामिच प्रीतीग प्रेम "

मगनपुरी भागण-मुरत

कीमत ३ ०-१-०

२२२२२

ਮਾਪੀਠ ੩/੧/੮੮
੨੫.੮.੮੮
ਜੀ. ਡੀ. ਡੀ. ਡੀ. ਡੀ.
੧੧੨.੦੬

गृजगत विद्यापीठ ग्रंथालय

वि. सं. १०८०/१०८१

अंक-१ ५५२७७ ५५

पुस्तक-१ (१०८०/१०८१)

वि. सं. ५२७७७ ७७७

માનવ સમાજના નિયમ.

- (૧) સર્વ સત્ય વિદ્યા અને જે પદાર્થ વિદ્યાર્થી જાણાય છે, તે સર્વનું આદિમૂલ પરમેશ્વર છે
- (૨) હૃદયર મચ્છિદાનદ સ્વરૂપ, નિગદાન, સ્વશક્તિમાન, ન્યાય કારી, દયાળુ, અજ્ઞાના, અનન્ત, નિર્વિકાર, અનાદિ, અનુપમ, સર્વાધાર, મર્ત્યેશ્વર સર્વવ્યાપક, સવાન્તયામી, અજ્ઞર, અમર, અભય, નિત્ય પવિત્ર અને નૃષ્ટિકૃતા છે એવા હૃદયરની કૃપાસના કરવી યોગ્ય છે
- (૩) ચાર વેદો સત્યવિદ્યાના પુસ્તક છે વેદનું ભાણુ, ભણાવતું અને સાભાળવું, સભાળાવતું એ સર્વ મનુષ્યોનો પરમ ધર્મ છે
- (૪) સત્ય શ્રદ્ધા કરવામાં અને અમત્યને છોડવામાં હમેશા તૈયાર રહો
- (૫) સર્વ કામ ધમાનુસાર એટલું મત્યામત્યનો નિચાર કરીને કરવા જોઈએ
- (૬) સ સારનો ઉપકાર કરવો, સર્વે આર્થ પુરૂષોનો મુખ્ય ઉદ્દેશ હોવો જોઈએ એટલે કે શારીરિક, આત્મિક અને સામાજિક ઉન્નતિ કરવી જોઈએ
- (૭) અધા સાથે પ્રીતિપૂર્વક, ધમાનુસાર યથાયોગ્ય વર્તન થવું જોઈએ

[૨]

- (૮) અવિદ્યાનો નાશ અને વિદ્યાની વૃદ્ધિ કરી જોઇએ
 (૯) પ્રત્યેકે પોતાની કિન્નતિથી સતુષ્ટ રહેવાનું નથી પણ
 સર્વની કિન્નતિમા પોતાની કિન્નતિ સમજવી જોઇએ
 (૧૦) સર્વ મનુષ્યોએ સામાજિક સર્વહિતકારી નિયમ પાળવામાં
 પશ્ચાત્તર રહેવું જોઇએ, અને પ્રત્યેક હિતકારી નિયમ
 સર્વ સ્વતઃત્ર રહેવું જોઇએ

ઓરમ્

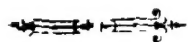
આ પુસ્તકમાં ઘણીવાર મત્રની શરૂઆતમાં વપરાયેલે
 ઓરમ્ કે ઓ શબ્દ આવે છે તે પરમાત્માના નામોનું શ્રેષ્ઠ
 નામ છે તે ત્રણ અક્ષર મળીને બનેલો છે તે દરેકના અ
 નીચે મુજબ ૭ ત્રણ અક્ષર આ છે—અ ડિ, મ

અ=મર્વ પ્રકાશક, રાજરાજેશ્વર, મર્વનિયંતા, જ્ઞાનસ્વરૂપ સ
 વ્યાપક સર્વને આશ્રય દેનાર, સર્વ સ્ત્રીમાં વ્યાપ
 પરમાત્મા

ક=મર્વ, ચંદ્ર વગેરે પ્રકાશિત સ્ત્રીજાતે ગર્ભમાં રાખનાર
 અનન્ત બળવાન, સર્વને ધારણ કરનાર, સ્વયં પ્રકાશક,
 બીજામાં પ્રકાશ પ્રેરનાર કૃષ્ણ

મ સર્વ શક્તિમાન ન્યાયકારી, અનન્ત ઐશ્વર્યયુક્ત, નાશરહિત
 જ્ઞાનસ્વરૂપ, સર્વશ પ્રભુ

નિવેદન

અધ્યાપોઠ ગ્રંથાલય
અમદાવાદ
પીરોઈટ સંગ્રહ

પ્રિય ભાઈઓ! અહા, વિષ્ણુ અને શિવાદિક અને મર
તની, ગાંગેયા, મૈત્રેયી વગેરે સ્ત્રીઓ પણુ નિયમિત સધ્યા
કરતા હતા તો તેમને પગને ચાનીને દરેક મોદા પ્રચ્છનાર
માણસે દરરોજ સધ્યા કરતી જોઈએ મનુ ભગવાન કહે છે
૬- 'જો સવાર સાજ સધ્યા નથી કરતો તે શુદ્ધ સમાન છે
અને તેની સાથે રોગી બેગી વગેરે વ્યવહારો ન રાખવા "

સધ્યાનો અર્થ એ છે કે પરમેશ્વરનું જેમા મારી રીતે
ધ્યાન રાખે તે સધ્યા શુદ્ધ એકાત જગામા અદર અને
બહારથી શુદ્ધ થઈ સવારે અને સાંજે પ્રેમપૂર્વક સધ્યા કરવી
પ્રથમ જલાદિથી મહારની શુદ્ધિ કરી, સત્ય નહે મનને પવિત્ર
કરી, કામ ક્રોધ લોભ વગેરે થોડા વખતને માટે પણુ ત્યાગ
કરી અતરની શુદ્ધિ કરી લેવી આ રીતે સધ્યા કરવાથી મન
પવિત્ર, પ્રત્યક્ષ અને નિર્મળ થશે પાપો તરફ તિરસ્કાર શરૂ
બળ, બુદ્ધિ, અને આરોગ્યતા વધશે અને જગત્પિતાની કૃપાથી
દુર્ગતિ ન થતા સદગતિને પ્રાપ્ત થશું

નમ્યા ન્યા માદ દવન (હોમ-યજ) કરવો જોએ નરેકે
પાતાની સ્થિતિ મુજબ ખચ કરનાનો જે

અગ્નિમા વન રજેરે હુતક્રવ્યો નાખરાથી હવામાના ઝગી
જતજોનો નાશ થઇ દસા ગુદ થાય કે દાવમા પીનાઇત જોડી
પન્દેગી દગ પિત દ્વાનો ઉપયોગ નરી શુદ્ધિ કરવા કળતા
આપણી પુગણી ચાવી આવતી રીત પ્રમાણ આ ચત કરીને
દસા ચોખ્ખી અને નગ પિત મનાવવી કે જોવી ત્રિષ્ટિ અમૃત
નરી થાય અમત એવધ નેરે વનવપતિ વગરેને માટે
પટિશાસ્ત્ર જળ વરમે ખરે મર જુના રમતમા રેરર આવા
યજ થતા દસા તેજ દાનમા ચાનતા બધ કર જોગો, પાણીની
તગી અને બુખમરે નાહાતા તા દોરે હુ' રિય માનુઓ
અને માહોનો' ત્યારે ત્યારે મયમ્ રોગ અને ત્રિષ્ટિ નહિ
વ-મે ત્યારે ત્યારેજ ચક્રન ચક્રન દવન નરી શાન્તિ મેળવવા
કરના પાણી પડેલા પાગ મારી એવન જગજગ વચન કરવો
કળવના, એ આપણા સનાતન વર્મ કે તે રમાગે ચાલવા
કશ્વર સદાશક્તિ આપો

તથામ્નુ

॥ આચમન મન્ત્રા ॥

ઓરૂમ્ શનો દેવીરભિષ્ટય આપો ભવન્તુ પીતયે ।
શયારભિ ભવન્તુ ન ॥ ૧ ॥

ભાવાર્થ - સર્વને પ્રકાશક, સર્વને આનંદ આપનાર
અને સર્વ આપક પરમેશ્વર । મને વાંચિત આનંદને માટે
અને પ્રજ્ઞાનની પ્રાપ્તિ સાર અમને ક'યાણુકારી થાઓ
એવે કે અમારૂં ક'યાણુ કરો, અને અમારાપર સુખની
હ મેશા ઋષિ (વરમાદ) કરો, (આ મંત્ર મોતી ત્રણવાર
આચમન કરવું

અગસ્પર્શ મન્ત્ર ।

ઓં શ્વાક્ શ્વાક । ઓં પ્રાણ પ્રાણ । ઓં ચક્ષુ ચક્ષુ ।
ઓં શ્રોત્ર શ્રોત્રમ । ઓં નાભિ । ઓં હૃદયમ । ઓં કણ્ઠ ।
ઓં શિર । ઓં બાહુભ્યા યશોબલમ । ઓં કરતલ
કર પૃષ્ઠે ॥ ૨ ॥

ભાવાર્થ - હે અત્યામિત । હું આપની પાને
અરજ કરું છું કે હું વાણી પ્રાણ નેત્ર, જાન, નાભિ, હૃદય,
કંઠ અને માથાવડે સુખ કામો કરું, કંઠપણ પાપ ન કરું એવી
સદ્બુદ્ધિ આપી મારા સત્ત્વના અવયવોને કૃપયા યશ અને જળ
આપો (આ મંત્ર મોતી દરેક અગને પાળી નડે સ્પર્શ કરવો)

માર્જન મન્ત્રા ।

ૐ ભૂ પુનાતુ શિરસિ । ૐ ભુવ પુનાતુ નેત્રયો ।
 ૐ સ્વ પુનાતુ કઠે । ૐ મહ પુનાતુ હૃદયે । ૐ જન
 પુનાતુ નાભ્યામ્ । ૐ તપ પુનાતુ પાદયો । ૐ સત્ય
 પુનાતુ પુન શિરસિ । ૐ સ્વ બ્રહ્મ પુનાતુ સર્વત્ર ॥ ૩ ॥

આવાર્થ - હે પ્રાણપ્રિય, ચૈતન્યસ્વરૂપ, દુષ્પનાશક
 સુખદાયક, સર્વવ્યાપક, આનંદમય સર્વથી મહાન્, સર્વને
 પંજવા લાયક, સર્વના પિતા, દુષ્ટાને દડ દેનાર, સર્વને એળ
 ખનાર, સર્વનું દિતકરનાર, અને અવિનાશી પરમાત્મનું તમે
 અમારા શિર, આખ, કંઠ, હૃદય નાભિ, પગ એ સર્વ અંગોને
 ગુદ્ધ કરી અળવાન બનાવો એવી વિનંતી કરીએ છીએ (આ મંત્ર
 બોલી દરેક ગણાવેલા અંગોને પાંચીવડે સ્પર્શ કરવું)

પ્રાણાયામ મન્ત્રા ।

ૐ ભૂ । ૐ ભુવ । ૐ સ્વ । ૐ મહ ।
 ૐ જન । ૐ તપ । ૐ સત્યમ્ ॥ ૪ ॥

પ્રથમ આચમન, ઇન્દ્રિયસ્પર્શ, માર્જનાદિ કર્યા પાદ
 બરાબર સ્થિર ચિત્તે આસન માડીને પ્રાણાયામ કરવા, અર્થા
 શરીર તથા મનની શુદ્ધિ થશે

[૭]

અઘમર્ષણ મત્રા ।

ઓ૩મ્ ક્રતઃ સત્યજ્ઞામીદ્વાસપસોઽધ્યાજાયત ।
તતો રાધ્યાજાયત તત સમુદ્રો અર્ણવ ॥ ૫ ॥

ભાવાર્થ—તેજ ઇશ્વરની અનત શક્તિ વડે પૃથ્વી
અને અતરિક્ષમા મહા સમુદ્ર પેદા થયા,

સમુદ્રાદર્ણવાદધિ સવત્સરો અજાયત ।
અહોરાત્રાણિ ચિદધદ્વિશ્વસ્ય ભિષતો વશો ॥ ૬ ॥

તે પછી વર્ષ ઉત્પન્ન થયા અને તે માઝ આખા જગતને
વળીભૂત કરનાર પરમેશ્વરે દિવસ અને રાત્રિ ઉત્પન્ન કર્યા

સર્વાચન્દ્રમનૌ ધાતા યથા પૂર્વમકલ્પયન્ ।

દિવચ્ચ પૃથિર્વી ચાન્તરિક્ષમથો સ્વ ॥ ૭ ॥

વળી તે ઇશ્વરે સૂર્ય, ચંદ્ર આકાશ, પૃથ્વી અને રાત્રિને પણ
પહેલાની માફક સરજ્યા.

મમતા પરિક્રમા મત્રા ।

ઓ૩મ્ પ્રાચી દિગગ્નિરધિપતિરસિતો રક્ષિતાદિન્યા
દૃષ્ણ ૧ તેમ્બો નમોઽધિપતિમ્બો નમો રક્ષિતૃમ્બો નમ
દુષ્ટમ્બો નમ પશુમ્બો અસ્તુ ૧ યો૩ઽસ્માન્ દ્રેષ્ટિ યં વય
દ્વિષ્મસ્તવો જમ્બે દધ્મ ॥ ૮ ॥

[૮]

બાવાથ - પૂર્વ નિશાનો ગળ સર્વજ્ઞ, અધન રક્ષિત
મન જગતનો આમી, મર્વ પ્રાણીમાનવુ ગતણુ કરનાર હશ્વર
જ તેને આવા ગુણુવાળો હોવાથી 'અગ્નિ' પ્રદ્યો છે
હશ્વરના ગુણુ અને હશ્વરના રચેલા પદાય જગતની રક્ષા
ને જ અને પાપીઓને નાશોથડી પીડાદે છે, તમને અમારા
નમસ્કાર છે તે એટલા માટે જ ને પ્રાણી અનાનથી અમારો
નમ કરે જ અને ને અજાનથી ધાર્મિક પુરુષનો તથા પાપી
પુરુષોના અમે દ્રુપ પ્રીએ છીએ, તે સર્વની મુક્તિને તે
આણુડપ કિરણા દગ્ધ કરી દે છે જોથી ક કાદ સાચે અમે
લોક વેગમાવ ન કરીએ અને પ્રાણપણુ પ્રાણુ અમારાથી વેર
ન કરે અને અમે લોક પરસ્પર મિત્ર બાનથી વનાએ

ઓઃમ દક્ષિણા દિગ્વિત્રોઽધિપતિસ્તિર્ગશ્ચિરાજો
રક્ષિતા પિતર દૃષ્ણ । તેમ્બ્યોઃ ॥ ૯ ॥

બાવાથ - દક્ષિણુ નિશાનો અધિપતિ પૂર્ણ અશ્વર્યવાળો
નદ્ર જીવ જતુઓથી રક્ષા કરનાર તેજ હશ્વર છે એના
આણુ તે જ્ઞાની લોક છે. તેવા હશ્વરને અમારા નમસ્કાર છે

ઓં પ્રતીતી દિગ્વરુણોઽધિપતિ પૃથ્વાકુ રક્ષિતાન્ન
મિષ્ણ । તેમ્બ્યોઃ ॥ ૧૦ ॥

આવાર્થ:- પશ્ચિમ દિશામાં પરમેશ્વર વસેલું રહે
વિષધારી પશુઓથી અમારે રક્ષણ કરે છે. વળી તે અમારા
પ્રાણોનું અત્ર ભારકતે રક્ષણ કરે છે તે ઇશ્વરને નમસ્કાર છે
(આડીનું પહેલાની માથક)

ओं उद्गीषो दिक् सोमोऽग्निपतिः स्वप्नो रक्षिता
शुनिरिषव । तेभ्यो ॥ ११ ॥

જાવાર્થ -ઉત્તર દિશામાં શ્યામ સ્વરૂપ પરમાત્મા બિરાજે છે તે અજન્મા અને રક્ષક છે. વિઞ્ણી મારફતે અમારા પ્રાણીની રક્ષા કરે છે તથા રૂધિરમાં નિયમિત ગતિ ચાલુ રાખે છે તે ધનુષ ને.

ओं धृषा विग्विष्णुरधिपति कल्माषघ्नीवो
रक्षिता वीरध इषक । तेभ्यो॥ ॥ १२ ॥

નચેની દિશામાં આપ વ્યાપક સ્વરૂપ છે. હીસા
રખવાળા વૃક્ષો તમારી શ્રીવા (મરદન) છે સર્વ વનસ્પતિ
તમારા બાણો છે તેવા ઇશ્વરને.

ओं ऊर्ध्वादिग वृहस्पतिरधिपतिः श्वित्रो रक्षितः ।
वर्षभिषव । तेभ्यो ॥ १३ ॥

ઉપરની દિશામાં પરમેશ્વર વાણીના સ્વામી તરીકે છે તેના બાણો વરસાદ છે. તે વતી તે અમારું રક્ષણ કરે છે

અમારા ખેતરોમાં લીલાહર કરી મૂકે છે તેવા ધધર । નમને
અમારૂં નમન છે

ઉપસ્થાન મંત્રા ॥

ૐ ઉદ્ભવ તમસસ્પરિસ્થ પદ્યન્ત ઉત્તરમ્ । દેવ
દેવત્રા સૂર્ય મગન્મજ્યોતિ રુત્તમમ્ ॥ ૧૪ ॥

ભાવાર્થ, - હું મહાદેવ । મર્વ અધકારથી અલમ પ્રકાશ
સ્વરૂપ, પ્રલયની પડી પશુ રહેનાર, દેવોનો પશુ દેવ પ્રકાશ
હવાવાળામાં પ્રકાશક ચરાચરના આત્મા, જ્ઞાન સ્વરૂપ અને
મર્વ શ્રષ્ઠ આપને જાણીને અમે આપને શરણે આવ્યા છીએ
જા કરવી આપના હાથમાં છે

આરમ્ ઉદુત્ય જાતવેદસ દેવ વહન્તિ કેનવ ।
ત્રુપે વિશ્વાય સૂર્યમ્ ॥ ૧૫ ॥

ભાવાર્થ - જ્ઞાતાર્થી નારવેદ ઉત્પન્ન થયા છે, જ સર્વ જૂન
માત્રમાં વ્યાપક છે, જે સવ જગતનો ઉત્પાદક છે, જે સર્વ
દેવોના દેવ અને જગતનો પ્રકાશક છે જેને નદ મવ ચીજોનો
નિયામક ગણે છે તે વિશ્વના આત્મસ્વ અતર્વામી પરમા માની
અમ ઉપાસના કરીએ, ખીજ કોઈની પશુ નહિ

ૐ વિશ્વ દેવાનામુદગાદનીક ચક્ષુર્મિત્રસ્ય વહ
જસ્યાગ્ને । આપ્રાણાવા પૃથિવી અન્તરિક્ષ સૂર્ય આત્મા
જગતસ્તસ્પૃષ્ઠ સ્વાહા ॥ ૧૬ ॥

[૧૧]

પ્રાણી અને જડ જગતનો જે આ મા છે, જે સૂર્ય અને
ખીજા સર્વને બનાવનાર તથા પોષનાર છે, જે રાગ રેષ રહિત
મનુષ્ય તથા સૂર્ય યોગ અને પ્રાણના ચક્ષુનો પ્રગટ કરનાર છે,
જે અદ્ભૂત સ્વરૂપ રૂપે વિદ્વાનોના હૃદયમાં સદા પ્રકાશિત રહે
છે જે સર્વ મનુષ્યના મર્વ દુઃખ ન શકે તે મટે પરમ ઉત્તમ
મળ છે તે પરમેશ્વર અમારા હૃદયમાં યથાવત્ પ્રકાશિત રહો.

ओं तच्चक्षुर्देव हित पुरस्ताच्छुक्लमुच्चरत् । पश्येम
शरद शत जावेम शरद शत शृणुयाम शरद शत
प्रवचामशरद शतमदीना क्यामशरद शत भूयश्च
शरद शतात् ॥ १७ ॥

જે બ્રહ્મ સર્વનો દૃષ્ટા ધાર્મિક વિદ્વાનોનો પરમહિતકારક,
તથા સર્વકાળમાં એકજ સ્વરૂપે રહેનાર, જગતનો ઉત્પન્ન
કરનાર પરમેશ્વર છે તે પરમેશ્વરની અમે સો વરસ સુધી
કૃપાસના કરીએ, અને તે માટે અમે સો વરસ સુધી જીતીએ
ત્યા લગી સાબળીએ બોલીએ, અને ત્યા સુધી કોઈને પણ આધીન
ગીએ નહિ તે પરમેશ્વરની આજ્ઞાચાલન અને કૃપાથી સો વર્ષ
સુધી અમે તે ઉપનાત પણ અમે લોક જીતીએ, સાબળીએ અને
તમારી આજ્ઞા મીઠાને સમજાવીએ, તથા સ્વતંત્ર થઈએ એટલે
આરોગ્ય શરીર, દૃઢ ઇન્દ્રિય, શુદ્ધ મન અને આનંદી આત્મા સદા રહે

[૧૨]

નાયત્રો મત્રઃ ॥

ઓરમ્ મુર્મુષ સ્વ । તત્ત્વત્રિવૃક્ષેષ્ય મર્નોદેવસ્ય
ધીમહિ । ધિયો યો ન પ્રચોદયાત્ ॥ ૧૮ ॥

સર્વજગતનો વિપન્ન કરનાર ઐશ્વર્ય આપનાર, સર્વના
આત્માને પ્રકાશ દેનાર, સર્વસુખનો દાતા, અને અચળ અદ્વૃક્ષ કરવા
નાયક, શુદ્ધ વિજ્ઞાન સ્વરૂપ, મુક્તિનો દાતા, સર્વ વ્યાપક પર
માત્રાને અમે હમેશા પ્રેમ અને અકિન્નથી નિશ્ચય કરીને પોતાના
આત્મામા ધારણ કરીએ કારણ કે તે અમારી મુદ્ધિઓને
ડાકા કરીને સર્વ ખરાબ કામથી દૂર કરીને મહા કિલમ કામોમા
પ્રવ્રત થવાની મુદ્દત આપે છે

નમસ્કાર મત્રા ॥

ૐ નમ શમ્ભવાયચ મયોમવાયચ નમ શકરા
યચ મયસ્કરાયચ નમ શિવાયચ શિવતરાયચ ॥ ૧૯ ॥

જ સુખ સ્વરૂપ સમારના કિલમ મુખેને આપવાવાળા,
વ્યાધિના કાતો, મોક્ષ સ્વરૂપ, ધર્મ યુક્ત કામોને કરવાવાળા,
પોતાના બકતોન મુખ આપનારા, ધાર્મિક મનાવનારા, અચલ
મમલ સ્વરૂપ, ધાર્મિક મનુષ્યના મોક્ષ દાતા છે તે હવેગને
નારવાર નમસ્કાર કરે છું

(આટલે સુધીની મધ્યા વિધિ થયા માત્ર નીચેના મત્રો
પ્રાર્થનાના બોલવા અને પછીથીજ હવન કરવો)

[૧૭]

પ્રાર્થના મન્ત્રા ॥

વિષ્ણુનિ દેવ સવિતર્દુરિતાનિ પરાસુવ । યદ્ભ્રમ
તન્ન આસુવ ॥ ૨૦ ॥

હે સકલ જગતના ઉત્પાદક ! સર્વ સુખ દાતા પરમેશ્વર
દેવ ! તમે અમારા સંપૂર્ણ દુર્ગુણ, દુર્બલતા, પાપ, દુષ્ટ સંકલ્પ
અને દુષ્ટોને દૂર કરો, અને જે કલ્યાણકારક ગુણ, કમ,
અભાવ અને પદાર્થ હોય તે સર્વ અમને આપો.

ओं हिरण्य गर्भं समवर्तताग्ने भूतस्य जात पति-
रेक आसीत् । सदाधार पृथिवीद्यामुत्तेमा कस्मै देवाय
हविषा विधेम ॥ २१ ॥

જે રવ પ્રકાશ સ્વરૂપ છે, જેણે સૂર્ય ચંદ્રાદિ હિતપદ
કયા છે, જે સર્વ જગતનો ચેતન સ્વરૂપ ધતા છે તે સુખરૂપ
ગુરૂપ ઇશ્વરની અમે બક્તિ કરીએ.

ओं य आत्मादां बलदा यस्यै विश्व उपासते
प्रशिव यस्य देवा यस्यच्छायाऽमृतं यस्यै मृत्युं कस्मै
देवाय हविषा विधेम ॥ २२ ॥

જે આત્મજ્ઞાનનો, શરીર આત્મા અને મમાજનો, મળનો
તાપ, સર્વનો ઉપારવ, મર્વનો આશ્રય દાતા, સુખરૂપ, સકલ
જ્ઞાનનો દાતા પરમાત્મા છે તેની અમે બક્તિ કરીએ

ય પ્રાણતો નિમિષતો મહિન્વૈક દ્વિજા જગતો
 વમુઃ । યદ્દેવોઽસ્યદ્વિપદશ્ચતુષ્પદ કસ્મૈ દેવાય
 હવિષા વિધેમ ॥ ૨૩ ॥

પોતાની અતત મહિમા વડે પ્રાણી કે અપ્રાણીમા ૧૫
 વિરાજનાર સર્વ પ્રાણી માત્રના અદ્ભુત શરીરની રચના કરના-
 સુખ સ્વરૂપ ઇશ્વરની બકિત કરીએ તથા તેના કાયદા પ્રમાણે
 વર્તીએ.

યેન ઘૌ ઠગ્રા પૃથિવી ચ વૃદ્ધા યેન સ્વ સ્તમિત
 યેન નાક । યો અન્તરિક્ષે રજસો વિમાન કસ્મૈ
 દેવાય હવિષા વિધેમ ॥ ૨૪ ॥

જે ઇશ્વરે તીક્ષ્ણ સ્વભાવવાળા સૂર્યોદિને, દૃઢપૃથ્વીને સુખ
 અને દુઃખ નહિત મેક્ષને ધારણ કર્યા છે, જે સર્વનો નિર્માતા
 એ તે ઇશ્વરની અમે પ્રાર્થના કરીએ

પ્રજાવતે નમ્યદેતાન્યન્યો વિશ્વા જાતાનિ પરિ
 તાવમુઃ । યત્કામાસ્તે જુહુમસ્તન્નોઽઅસ્તુ વય દયામ
 પતયો ગ્યીણામ્ ॥ ૨૫ ॥

મર્વ જડ ચેતનાદિના સર્વોપરિ, સર્વ શક્તિમાન સ્વામી
 પરમાત્મનું જે જે પદાર્થની શુભેચ્છામા અમે આપની
 સહાયતા માગીએ તે તે આપની મહેરમાનીથી સિદ્ધ થાઓ
 કે જેથી મર્ત્યશ્રવણા સ્વામી થઇએ

મ નો વધુર્જનિતા સ વિધાતાધામાનિ વેદ ભુવનાનિ
વિશ્વા । યન્ન દેવા અમૃત માનશાનાસ્તૃનોયે ધામન્ન
ધ્યેરયન્ત ॥ ૨૬ ॥

હે મનુષ્યો ! જે પરમાત્મા આપણને બ્રાતા સમાન સુખ
નયક, સકલ જગતનો ઉત્પાદક, સર્વ કામોને પૂર્ણ કરનાર
માસારિક સુખદુઃખથી ન્હિત નિત્યાનન્દ સ્વરૂપ યુક્ત છે, તે
પરમાત્માના વિદ્વાનો મોક્ષ પ્રાપ્ત કરીને ઇચ્છા પૂર્વક વિચરે
જે. તે મશ્વર આપણે ગુરૂ, આપણે આચાર્ય તથા ન્યાયાધીશ
જે તેની આપણુ સર્વે સદા બકિત કરીએ

અગ્ને નય સુપથારાયે અસ્માન્ વિશ્વાનિ દેવ વ-
યુનાનિ વિદ્વાન્ । યુયોઽધ્યસ્મજ્જુહુરાણમેનો મૂયિષ્ઠાન્તે
નમ ઉક્તિ વિધેમ ॥ ૨૭ ॥

હે સર્વ જગતના પ્રકાશક સુખ દાતા પરમેશ્વર ! કૃપા
કરીને અમને વિજ્ઞાન અથવા ગત્યાદિ અશ્વર્યની પ્રાપ્તિ કરાવો,
અમે પાપ કર્મ ન કરીએ એવી મુદ્ધિ આપો અને અમ
આપની હ્રમશ્ચ રજુતિ કરીએ એવું મળે દો

સર્વાત્મા સશ્ચિદાનંદો વિશ્વાદિર્વિશ્વકૃદ્વિમુ-
ખ્યાત્તમા સદાયો નસ્તર્વેણો ન્યાયકૃદ્વિદુષિ ॥ ૨૮ ॥

સર્વત્ર મતિ છે જેની તેવા સચ્ચિદાનન્દ, વિશ્વત્તા, વિબુ,
સર્વના માલિક, ન્યાયકારી યુમ્ધ પરમાત્મા અમને મદદ કરે

ઓં શનો મિત્રઃ શંઘરુણ શનો ભવત્સ્વયંમા ।

શંઘ રુદ્રો વૃદ્ધસ્પતિ. શનો વિષ્ણુ રુદ્રક્રમ ॥૨૯॥

હે મંગલદાતા ઇશ્વર' હે સર્વોત્તમ સર્વ વ્યાપક વિષ્ણો' તમે અમને સુખી કરો, કારણકે તમે અમારા પરમ મિત્ર છો

ઓં શુર્ મૈષાં દેવગણા પિતરશ્ચોપાસતે । તયામા
મથ મૈષયાડગ્ને મૈષા ચિન કુરુ ॥ ૩૦ ॥

હે પરમાત્મન' જે પુદ્ધિને લીધે મહાત્માઓ આપને
પ્રિય થઈ પડ્યા છે તે પુદ્ધિનુ અમને પણ દાન દો

ઓ મત્રં વર્ણમિ શ્રુણુયામ દેવા મત્ર પश्यેમાક્ષ
મિર્યજન્ના । સ્થિરૈરંગેસ્તુદ્દુષ્ણા સસ્તનુભિર્વ્યંશે મહિ દેવ
હિત યવાયુ ॥ ૩૧ ॥

હે પરમાત્મન' અમે હમેશા કાનોથી સાફ સાબળીએ,
આપોથી સાફ જોઈએ અમારૂં શરીર દૃઢ રહે કે જેથી અમે
સ્થિર ચિત્તે તમારી બક્ષિત કરવા શક્તિમાન થઈએ ભગવન' ।
આપના સેવક જે વિદ્વાનો છે તેમની સેવા કરવા માટે અમને
સો વરસનુ આયુષ્ય આપ. અમારૂં આપુ જીવન આપની અને
સત ભક્તોની સેવા કરીએ એવું બનાવ એવી આપ પ્રત્યે
નમ્ર પ્રાર્થના છે

ઓ ભવત્ર સચિન સન્તુ સર્વે સન્તુ નિરામયા સર્વે
મદ્રાણિ પદ્યન્તુ માકશ્ચિદ દુઃખ માપયુઆત્ ॥ ૩૨ ॥

હે પરમાત્મા' હરેક પ્રાણીમાત્રને સર્વમય સુખી કર,
કલ્યાણમાજ્ઞ આનંદ રાખ કે દુઃખ શુ છે તે જાણે નહિ

ઓ અભય ન' કરત્યન્તરિક્ષમભયં ઘાવા પૃથિવી
 હમે હમે । અભય પશ્ચાદભય પુરસ્તાદુત્તરાદધરા વમબં
 નો અસ્તુ ॥ ૩૨ ॥

હે પરમાત્મનૃ' અમને અતરિક્ષ તરફથી, પૃથિવી,
 સૂર્ય ચંદ્ર વગેરે મહેા તરફથી, અને આગળ પાછળ ઉત્તર,
 દક્ષિણ, પાતાળ એ સર્વ દિશા તરફથી અભય બનાવે।

અભય મિત્રાદભયમમિત્રાદભય જ્ઞાતાદભય પરીક્ષાત્ ।
 અભય નક્તમભય દિશા ન સર્વા આશા મમમિત્ર
 મયન્તુ ॥ ૩૩ ॥

હે ધનુરે । અમને મિત્ર શત્રુ, યાત્રી, અયાત્રી, એ સર્વ
 તરફથી અભય બનાવી અમારા મિત્રની સર્વ આશા ફળીભૂત કરે।

આ મહાન્ બ્રાહ્મણો બ્રહ્મવર્ચસો જાયતામ્ ।

આ રાષ્ટ્રે રાજન્ય શૂર હૃષિક્ષ્યોઽતિ

વ્યાધિ મહારથો જાયતામ્ ।

દોગ્ધી ધેનુર્ધોદા નદ્વાનાશુ સતિ

પુરન્ધર્યોષા જિહ્વૃ રથેષ્ઠા

સમેયો યુવાસ્ય યજમાનસ્ય લીરો જાયતામ્

નિકામે નિકામે નઃ પર્જન્યો વર્ષતુ

ફલ્લવત્યો ન ઓષધય પચ્યન્તામ્

યોગક્ષેમો ન કલ્પતામ ॥
 સુપ્રજા પ્રજાધિ સ્યામ્ સુચોરો વીરે
 સુપોષ પોષૈ ॥ ૩૪ ॥

હે પરમેશ્વર ! અમારા રાજ્યમા (૧) વિદ્યા તથા તપના તેજવાળા બ્રાહ્મણો પેદા થાઓ (૨) બાણ્યાવળી, દુષ્ટોને શિક્ષા કરનાર, મહારથી નિર્ભય, બળવાન રાજપુત્રો પેદા થાઓ (૩) ગાયો દૂધઆપન રો થાઓ એટલે કે દૂધની નદીઓ વરો (૪) ખૂબ ભાર ઉપડનારા સારા ક્રિયા યજ્ઞ થાઓ કે જેથી આ દેશમા ખેતી સારી થઇ શકે (૫) ઝડપથી ચાલનાર ઘોડા થાઓ (૬) ગૃહકાર્યમા સર્વરીતે નિપુણ, આજાધારી, સુશીલ સ્ત્રીઓ થાઓ (૭) સ્થિર ચિત્તથી દુરમનોને સામ, દામ દમ અને બેઠથી જીતનાર યુવાન રાજ સભાસદો (*ministers*) પેદા થાઓ (૮) કર્તાવ્ય પગાયણુ ધાર્મિક ગૃહસ્થીઓ થાઓ (૯) ગૃહસ્થી ઓને ત્યા નીર સત્તાન પેદા થાઓ (૧૦) અમારી મરજી મુજબ માગ્યો મેઢ વરસે (૧૧) સર્વ વનરૂપિ અમારે માટે ફળવાળી થાઓ રમવાળી થાઓ, ફળ મોટા અને રસદાર પાકો (૧૨) અને છેક છેલ્લી પ્રાર્થના એ કે અમારૂં ચિત્ત આપની બક્ષિતમા મરણુ પર્યંત પ્રેમથી લાગે એવુ બળ અમારામા ઉત્પન્ન કરે।

ઓં વૃત્તે વૃહમા મિત્રસ્ય મા ચક્ષુષા સર્વાણિ
 ભૂતાનિ સમીક્ષન્તામ્ । મિત્રસ્યાહ ચક્ષુષા સર્વાણિ
 ભૂતાનિ સમીક્ષે । મિત્રસ્ય ચક્ષુષા સમીક્ષામહે ॥ ૨૫ ॥

આ દુનીઆના સર્વ પ્રાણી માત્રને મિત્રની નજરથી
 નોંધએ, એવી યુદ્ધિ હે દેવ । અમને આપ

સહના વચ્ચતુ સહનો મુનક્તમહર્ષોઃ કરણાવહૈ
 તેજસ્વિનાવધીતમસ્તુમા ત્રિવિષાવહૈ ॥ ૩૬ ॥

હે પરમાત્મન્ ! અમે હ મેશા સર્વ કાર્ય સંપીને કરીએ
 કે જેથી અમારામા તેજનો, મળનો, વીર્યનો વધારો થાય,
 અને અમે કોઇની પણ પ્રત્યે દ્રેષ રાખીએ નહિ

उपाध्यायान् दशाचार्यं,

आचार्याणां शत पिता ।

सहस्रन्तु पितृन् माता.

गौरवेणातिरिच्यते ॥ ३७ ॥

દશ માસ્તરો (ગુરુઓ) બરાબર એક આચાર્ય, સો આચાર્ય
 બરાબર એક પિતા, એક હજાર પિતા બરાબર એક માતાનું
 ગૌરવ ગણાય છે. (મનુસ્મૃતિ)

ઓ ધૌ શાન્તિરન્તરિક્ષ શાન્તિ પૃથિવી શાન્તિ-
રાપ શાન્તિરોષધય શાન્તિ । ઘનરૂપતય શાન્તિર્વિશ્વે
દેવા શાન્તિર્બ્રહ્મ શાન્તિ સર્વ = શાન્તિ શાન્તિરેવ
શાન્તિ સામા શાન્તિરેધિ । ઓ૩મ્ શાન્તિ શાન્તિ
શાન્તિ ॥ ૩૮ ॥

સર્વે સ્થળે શાન્તિનુજ રાજ્ય ફેલાવે। એવો દુઃખ ભાવ છે
આ મત્રન દેખાડી આપે છે કે ભારતવાસીઓને શાન્તિ વધુની
પ્રિય હતી અને હાલ પણ તેમજ છે

॥ અગ્નિ હોત્રમ્ ॥

વિધિ-એક હવન કુડ લેવો. હવન કરનારે પૂર્વ દિશાએ મુખ રાખી બેસવું. ધૂત તથા હવનની સામગ્રી (ધૂપ) લેવી એક શુદ્ધ પાણીનો પ્યાલો લેવો. સુખડની ચાર સમિધા લેવી શુદ્ધ મનથી પવિત્ર થઈ હવન શરૂ કરવો.

નીચેના બે મત્રો વડે અગ્નિ પ્રગટાવવો.

ઓ૩મ્ ભૂર્ભુવ સ્વર્ગૌરિષ્ ભૂમના પૃથિવી ષ ષરિમ્ના ।
તસ્યાસ્તે પૃથિવી દેવ યજનિ પૃષ્ઠેઽગ્નિમગ્રા દમગ્રા
ચાયાદધે ॥ ૧ ॥

ઓં ઉત્સુધ્યસ્વાઽગ્ને પ્રતિ જાગૃહિ ત્વમિષ્ટા પૂર્તે
સૃજેથા મય ચ । અસ્મિન્તત્તધસ્થે અધ્યુત્તરસ્મિન્
વિશ્વેર્દેવાયજમાનસસીદત ॥ ૨ ॥

નીચેના મત્રો વડે સુખડની એક એક સમિધા ધીમા
બોળીને આહુતિમાં આપવી

ઓં અયન્ત ઇધ્મ આત્મા જાતવેદસ્તેનેધ્યસ્વ
વર્ધસ્વ ચેદ્ધર્ધય ચાસ્માન્ પ્રજયા પશુમિર્જઘ્નાવર્ધસેના-
ત્રાદ્યેન સમેધ્યસ્વાહા ॥ ૩ ॥

(આ વડે એક સમિધા નાખવી)

ઓં સમિધામિ દુવસ્યત ઘૃતૈર્વૌધયતા તિર્થિમ્
આસ્મિન હવ્યા જુહોતન સ્વાહા । इदमग्नये इदन्न-
મમ ॥ ૪ ॥

ઓં સુસમિદ્ધાય શોચિષે ઘૃતં તીવ્ર જુહોતન ।
અગ્નયે જાતવેદસે સ્વાહા ॥ ૫ ॥ इदमग्नये जात-
વેદસે-इदन्नमम ॥ આ બે મત્રો વડે એક સમિધા નાખવી

ઓં તન્નન્ના સમિદ્ધિરગિરો ઘૃતેન વર્ધયામસી ।
શુદ્ધશ્લોચાર્યાવિષ્ણય સ્વાહા ॥ इदमग्नये अगिन्से-
इदन्नमम ॥ ૬ ॥

આ મત્ર વડે છેક છેલ્લી પણ સમિધા હોમી દેવી
પછી ઓં અચન્તઃ નામના ઉપલા મત્ર નંબર ૩ વડે
પાત્ર ધીની આહુતિઓ પાત્ર વાર બોલીને આપવી.

પછી અન્નલિ (ખોખામા) પાણી લઈ કુડની આગળ
પાછળ નીચેના મત્રો બોલી પાણી રેડવું

ઓં અદિતઽનુમન્યસ્વ ॥ પૂર્વમાં ॥

ઓં અનુમતેઽનુમન્યસ્વ ॥ પશ્ચિમમાં ॥

ઓં સરસ્વત્યનુમન્યસ્વ ॥ ઉત્તરમાં ॥

ઓં દેવ સન્નિત પ્રસુવ ક્ષ પ્રસુવ ચક્ષપતિ

મનાય દિવ્યો ગધર્ષ કેતપૂ કેતન્ન પુનાતુ વાચસ્પતિ
વાંચન્ન સ્વદતુ ॥ ૭ ॥ દક્ષિણા અને ચારે તરફ ॥

નીચેના મત્રોથી ધૃતની આહુતિ આપવી
ઓ ઝગ્નયે સ્વાહા ॥ इदमग्ने-इदन्नमम ॥ ઉત્તરમાં ॥
ઓ સોમાય સ્વાહા ॥ इद सोमाय-इदन्नमम ॥
(દક્ષિણમાં)

ઓ પ્રજાપતયે સ્વાહા ॥ इद प्रजापतये-इदन्नमम ॥
(મધ્યમાં)

ઓ ઇન્દ્રાય સ્વાહા ॥ इदमिन्द्राय-इदन्नमम ॥ (મધ્યમાં)
હવે ધૂપ પણ સાથે સાથે નાખવો

ઓ સૂર્યાં જ્યોતિર્જ્યોતિ સૂર્ય સ્વાહા ॥
ઓ સૂર્યો વર્ષાં જ્યોતિર્વર્ષ સ્વાહા ॥
ઓ જ્યોતિ સૂય સૂર્યોજ્યોતિ સ્વાહા ॥
ઓ મજૂર્દેવેન સધિત્રા સજૂરુષસેન્દ્રવત્યા જુષાણ સૂર્યા
વેતુ સ્વાહા ॥

ઓ અગ્નિર્જ્યોતિર્જ્યોતિરગ્નિ સ્વાહા ॥
ઓ અગ્નિર્વર્ષાં જ્યોતિર્વર્ષ સ્વાહા ॥
ઓ અગ્નિર્જ્યોતિર્જ્યોતિરગ્નિ સ્વાહા ॥
ઓ અગ્નિર્જ્યોતિર્જ્યોતિરગ્નિ સ્વાહા ॥

ओं सजूर्देवेन सवित्रा सजूरत्रेद्रवत्या जुषाणो अग्नि-
र्वेतु स्वाहा ॥

નીચેના મંત્રો વડે પણ આહુતિ આપવી

ओं भूरग्नये प्राणाय स्वाहा ॥ १ ॥

इदमग्नये प्राणाय इद नमम ॥

ओं मुषर्वायवेऽपानाय स्वाहा ॥ २ ॥

इद वायवेऽपानाय इदन्नमम ॥

ओं स्वरादित्याय व्यानाय स्वाहा ॥ ૩ ॥

इदमादित्याय व्यानाय इदन्नमम ॥

ओं भूर्भुव स्वરग्नि वाय्वादित्येभ्य प्राणापान व्या-
નેભ્ય સ્વાહા ॥ इदमग्नि वाय्वादित्येभ्य प्राणापान
व्यानेभ्य इदन्नमम ॥

ओं आपा ज्योति रसोऽमृतब्रह्मभूर्भु स्वर्गे स्वाहा ॥

ओं अग्ने व्रतपते व्रत धरिष्यामि तत्ते प्रब्रवीमि तच्छ
કેય તન્મેરાધ્યતામ ।

इदमहमनृतात्मन्य मुपैमि स्वाहा ॥

વધુ ધતની આહુતિ આપવી હોય તો “માયત્રી મંત્ર”
અને પ્રાર્થનાના મંત્રો વડે આપવી.

આટલી આબુતિઓ આપ્યામાઁ નીચેનો મત્ર ત્રણવાર બોલી
વેવે ૧ નો તથા ધ્રુપ હોમવો

ૐ સર્વં વૈ પૂર્ણ - સ્વાહા ॥

પડી ૧૪ તરફ બેસી પેતાના ચોડા હાથ તપાવી અગ-
ન્યન કરવો

ૐ તનુપાઽગ્નેઽન્નિતન્વ મે પાહિ ।

આયુર્દાઽગ્નેસ્યાયુર્મે દેહિ ।

ઘર્ચેદાઽગ્નેઽન્નિ ઘર્ચેમેદેહિ ।

અગ્ને યન્મે તન્વા ઝન તન્મ આપૃણ ।

તેઓઽન્નિ તેજો મયિ ઘેહિ ।

ઘીર્યમન્નિ ઘીર્ય મયિ ઘેહિ ।

બલમન્નિ બલ મયિ ઘેહિ ।

ઓજોઽસ્યોજો મયિ ઘેહિ ।

મન્યુરન્નિ મન્યુ મયિ ઘેહિ ।

સહોઽન્નિ સહો મયિ ઘેહિ ।

આશ્મ શાન્તિ શાન્તિ શાન્તિ ॥

ઈશ્વર પ્રાર્થના.

ઓ! ઈશ્વર તુ એક છે, સરન્થો તે મ સાર
 પૃથ્વી પાણી પવનો, તે કીધા તૈયાર ૧
 તારા મારા શોભીના, મરજને વળી સામ,
 તે તો મવળા તે રમ્યા, જખરૂ તાર જોમ ૨
 અમને અદ્ભુત જ્ઞાન ગુણુ તેનો તુ મનાર,
 બુદ્ધે પાપી પ્રાણીઆ, એ તારો ઉપકાર ૩
 કાપ કલેશ કકાસને કાપ પાપ પરિતાપ
 કાપ કુમતિ કરણા કરી, કાપ કષ્ટ સુખ આપ ૪

આરતી.

જય જગદીશ હરે, પિતા જય જગદીશ હરે, (૨) ટેક
 બકતજનનં સકટ (૨) ક્ષણમે હર કરે ઓ જય૦
 જો ધ્યાને ફલ પાવે, દુખ વિનશે મનકા, (૨)
 સુખ સપતિ નર આવે, (૨) કષ્ટ મિટે તનકા, ઓ જય૦
 માત પિતા તુમ મેરે, શરણુ અં કિસકી,
 તુમ વિન ઓર ન કોઇ (૨) આશ કરે કિમકી ઓ જય૦
 તુમ પૂરણુ પરમાત્મા, તુમ અતર્યામી (૨)
 પરબ્રહ્મ પરમેશ્વર, (૨) તુમ મળકે સ્વામી ઓ જય૦

તુમ કરુણાકે સાગર તુમ પાલન કર્તા, (૨)

મે મૂરખ, ખલ, કામી (૨) કૃપા કરો ભર્તા ઓ જયં

તુમ હો એક અગોચર સમકે પ્રાણપતિ (૨)

કિસ વિધે મિહુ કયામય (૨) તુમકો મૈ કુમતિ ઓ જયં

દીન બધુ દુખ કર્તા, તુમ રક્ષક મેરે, (૨)

કરુણા હસ્ત બદાઓ, (૨) શરણુ પડા તેરે ઓ જયં

• વિષય વિકાર મિટાઓ પાપ દરે દેવા, (૨)

શ્રદ્ધા ભક્તિ મદાઓ (૨) મજ્જનોકી સેવા, ઓ જયં

પ્રભાતીઉં.

જગ્યરે જીવ અજ્ઞાન આળસ તજ,

જગત કીરતારને લેને જાણી (૭૬)

નરદેહ નીરમીઓ નીતિ સબાળવા,

આચરે અનીતિ તે અધમ પ્રાણી (જગ્યરે)

વિશ્વકરતા તાણુ દીસે ડહાપણુ ધણુ,

સુખકર સરજીઓ નુરજ જોણુ,

• તેજ ફેલે અતિ વાયુ છાદનવતી,

આખ્ય સદ્દેખની થાય એતો (જગ્યરે)

ધન્ય દયાળને ધરણી એવી રચી, સિદ્ધિ પદારથ મુકિત સારી,

• વિવિધ પ્રકાર વનમાહિ વનસ્પતિ, અખિલ છે આનંદકારી (જગ્યરે)

પોપના મરને નીચ પેદા કર્યું,
 ઝોમ માદિ રચી મેવમાળા,
 ચદ આનર્પણે મિત્ર મગની ચહે,
 જાય એ જીવિતથી પાણુ પાના (જગ્યરે)
 ન્યોતિમય ચદ તુ જોને આકાશમા,
 નિમિત્ત દિવ્ય અનન્ત તાન,
 નેજ કુપયોગી છ મવ મસારને,
 વન્યરે ગટ્ટિ સગ્ગનહારા
 તાદરે દેહ તુ જોને પ્રવે કર્યો,
 અદ્ભૂતતા ણી ક્રજ એમા,
 મર્ત વિપયો તાડ જ્ઞાન મહુ થાય કે,
 તત્ત્વ મોટું કયુ ચિત્ત તેમા (જગ્યરે)
 ગદ્ધિયે નિત્ય થાય બહુ વાતના,
 એ થકી અધિક દ્વેશ મ,
 એજ મૃજનારને મદ સમજે નહિ,
 મદ મતિ મલીન પાળડ પુટે (જગ્યરે)
 મરજનહારતુ જ્ઞાન સોહામાણ, સર્વને સમજવા યોગ્ય સાડ,
 છોટમ મધ સમારથી ઉદ્ધરે,
 વચન સુવિચારથી માને માડ (જગ્યરે)

ઉમદા ગોઠવણી.

સરાફી પાકા નામાની—ગુની અને જાણીતી
નકલનો નવો દપ્તો (૨૫) ત્રણ ત્રણ મહિને
શરૂ થાય છે

હન્કમટેક્સ—ના ફોરમે ચોપડા તપાસો ફરી આપવામા
આવે છે

અગ્રેજી—યુકકીપીંગ હમરી દમથી ચોટી મુદતમા
શીખી ગઈ એવો પ્રકાર કાટરામા આવે છે
અને અગ્રેજી વાચતા લખતા ચોટી મુદતમા શીખી
રાકે એવો કલાશ કાઢવામા આવે છે

માનીંગ શાળા—સરાફી પકુ નામુ અને અગ્રેજી
યુકકીપીંગ સ્ટુડન્ટો અને નોનરીઆન માટે ખોલવામા
આરી છે

રાત્રીશાળા—

“ , ”

મેહેતાજીઓ—પાકુનામુ, બુક કીપીંગ અને અગ્રેજી
મેટ્રીક સુનીના અભ્યાસ જાણનાર મેહેતાજીઓ
પ્રમાણીક અને ખાત્રીનાળા અને માટ તેમ દેશાવર
માટ મેળવી આપવામા આવે છે

ટાઇપ રાઇટીંગ—કલામ ગણવામા આવ્યા છે

મરવામુ—કાચુ પાક સરવાયુ, દિમાખી કામ વ્યાજ,
નફા ગેટા નેવા, જુના ઉપથી પાક નામુ
કરવુ, ટાયણ ઉપરથી દરોજનુ પાકુ કરાવતુ
વગેરે તમામ નામાને લગતુ કામ કરી આપવામા
આવે છે, નીચે શરનામે પ્રછો યા મળો

ગણુરવીકર ઝીણાબાઈ નીછાબાઈ મેહેતા

૨૦ હરીપરા-રાણીતળાવ મું-સુરત

अथ स्वस्तिवाचनम् ॥

अग्निमीले पुरोहित यज्ञस्य देधेमृत्विजम् । हो-
तार रत्नधातमम् ॥ १ ॥ स न पितेषु सनवेऽग्ने
सूपायनो भव । सचस्वा न स्वस्तये ॥ २ ॥ ऋ० म०
१ । सू० १ । मन्त्र १ । ६ ॥ स्वस्ति नो मिमीतामश्विना
भग स्वस्ति देव्यदितिरनर्वण । स्वस्ति पूषा असुरो
दधातु न स्वस्ति घाषापृथिवी सुचेतुना ॥ ३ ॥ स्व
स्तये वायुमुप स्रवामहै सोम स्वस्ति भुवनस्य यस्पति ।
वृहस्पति सर्वगण स्वस्तये स्वस्तय आदित्यासो भव
न्तु न ॥ ४ ॥ विश्वे देवानो अथा स्वस्तये वैश्वानरो
धमुरग्नि स्वस्तये । देवा अघन्त्वृभव स्वस्तये स्वस्ति
नो रुद्र पात्वहस ॥ ५ ॥ स्वस्ति मित्रावरुणा स्वस्ति
पथ्ये रेषति । स्वस्ति न इन्द्रश्चाग्निश्च स्वस्ति नो
अदिते कृधि ॥ ६ ॥ स्वस्ति पन्थामनु चरेम सूर्या
चन्द्रमसाविष । पुनर्ददताधनता जानता सगमेमहि
॥ ७ ॥ ऋ० म० ५ । स० ५१ ॥

ये देवाना यज्ञिया यज्ञियानां मनोर्थजत्रा अमता
ऋतज्ञा । ते नो रासन्तामुहगायमद्य यूय पात स्व
स्तिभि सदा न ॥ ८ ॥ ऋ० म० ७ । अ० ३ । सू० ३५ ॥

येभ्यो माता मधुमत्पिबन्वते पय पायूष द्यौरदि
 तिरत्रिवर्हा । उक्थशुष्मान वृषभरान्स्वप्नसस्तौ आ
 दित्यो अनुमदा स्वस्तये ॥ ९ ॥ नृचक्षसो अनिमिष
 ग्ते अर्हणा बृहहेशासो अमृतत्वमानशु । ज्योतीरथा
 अहिमाया अनागसो दिवो वरुणा वसते स्वस्तये
 ॥ १० ॥ सम्राजो ये सुवृधो यज्ञमाययुरपरिहृता
 दधिरे दिवि ज्यम् । तौ आ विश्वास्त नमसा सुवृक्कि
 भिर्महो आदित्या अदिति स्वस्तये ॥ ११ ॥ को व
 र्तोम राधति य जुजोषथ विश्वे देवासो मनुषा य
 तिष्ठन् । कोवोऽध्वर तु विजाता अर करथा न पर्ष
 दत्यह स्वस्तये ॥ १२ ॥ येभ्यो होत्रा प्रथमामायेजे
 मनु सर्मिद्धाग्निर्मनसा समहो नृभि । त आदित्या
 अभय शर्म यच्छत सुगा न कर्त सुपथा स्वस्तये
 ॥ १३ ॥ य ईशिरे भुवनस्य प्रचेतसो विश्वस्य स्या
 नुर्जगतश्च मन्तव्य । ते न कृतादकृतादेनस्पर्शया
 देवास्त पिपृता स्वस्तये ॥ १४ ॥ भरोष्वन्द्र सुहव
 हवामर्होऽहोमुच सुकृत दैव्य जनम् । अग्नि मित्र वरुण
 सातये भग द्यावापृथिवी मरुत स्वस्तये ॥ १५ ॥
 सुत्रामाण पृथिवी द्यामनेहस्त सुशर्माणमदिति सुप्रणी-

तिम् । देवीं नात्र स्वरिशामनागसमलवन्तीमा रुहेमा
 स्वस्तये ॥ १६ ॥ विश्वे यजत्रा अधि वोचतोतये चा
 यध्व नो दुग्धेवाया अभिदुत । सत्यया वो देवहूत्या
 हुवेम शृण्वतो देवा अवसे स्वस्तये ॥ १७ ॥ अपामो
 वामप विश्वामनाहुतिमपागतिं दुविदत्रामघायत ।
 आरे देवा द्वेता अस्मद्युयोतनोरुण शर्म यच्छता
 स्वस्तये ॥ १८ ॥ अग्निं स मर्ता विश्व पथत प्र
 प्रजाभिर्जायते धर्मणस्परि । यमादित्यामो नयथा
 सुतीतिभिरति विश्वानि दुरिता स्वस्तये ॥ १९ ॥ य
 देवानोऽवा वाजसानो य शरसाना मरुतो हि ते
 धने । प्रातर्यावाण रथमिन्द्रानामिपरिष्यन्तमा रुहेमा
 स्वस्तये ॥ २० ॥ स्वस्ति न पश्यासु धन्वसु स्वस्त्य
 ऽसु वृजने स्वर्षति । स्वस्ति न पुत्रकथपु यातिषु
 स्वस्ति राये मरुतो दवातन ॥ २१ ॥ स्वस्तिग्निद्वि
 प्रपथे श्रेष्ठा रेवण स्वस्त्यभि या चाममेति । सा नो
 अनासो अरगे निपातु स्वावशा भवतु देवगोपा
 ॥ २२ ॥ ॐ म० १० । म० २३ ॥

इप त्वार्जो न्या वायवस्य देवा य सविता प्रा
 पयतु श्रेष्ठतपाय कर्मण आप्याय वमन्त्या इन्द्राय भाग

प्रजावतीरनमोवा अयक्षमा मा वस्तेन ईशान माधश-
ःसो ध्रुवा अस्मिन् गोपतौ स्यान् बह्वीर्यजमानस्य
पशून् पाहि ॥ २३ ॥ यजु अ० १ । मन्त्र १ ॥

आ नो भद्रा क्तवो यन्तु विश्वतोऽवब्धासो
अपरोक्षान उद्भिद देवा नो यथा नदमिदृये अनन्नप्रायुषो
रक्षितारो दिवेदिवे ॥ २४ ॥ देवानां भद्रा सुमतिः प्रजुयता
देवानां - रातिरभि नो निवर्तनाम् । देवानां - सख्यमुप-
सेदिमा वय देवा न आयु प्रतिरन्तु जीवने ॥ २५ ॥
तमीशान जगतस्तस्थुषस्पति धियजिन्वमवसे हूमहे
वयम् ॥ पूषा नो यथा वेदस्तामसद्वये रक्षिता पातुरदब्ध
स्वस्तये ॥ २६ ॥ स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवा स्वस्ति
न पूषा विश्ववेदा स्वस्ति नस्तार्क्ष्याऽअरिष्टनेमि
स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधानु ॥ २७ ॥ भद्र कर्णेभि
श्रृणुयाम देवा भद्र पश्येमाक्षमिर्यतत्रा । स्थिरैर्हस्तुः पदुवा
सस्तनूभिर्व्यशेमहि देवहितं यदायु ॥ २८ ॥ यजु
अ० २५ । मन्त्र १४ । १५ । १८ । १६ । २१ ।

अग्नआयाहि शीतये गृणानो हव्यदातये । निहोता
मत्सिबर्हिषि ॥ २९ ॥ त्वमग्ने यज्ञानां - होता विश्वेषा
हितः । देवेभिर्मानुषे जने ॥ ३० ॥ साम० छन्द आ०
प्रपा० १ । मन्त्र १ । २ ॥

ये त्रिषप्ता परियन्ति विश्वा रूपाणि विभ्रत ।
 चाचस्पतिर्वळा तेषा तन्यो अथ दधातु मे ॥ ३१ ॥
 अथर्व० का० १ । अनु० १ । सू० १ । मन्त्र १ ॥
 इति स्वस्तिवाचनम् ॥

अथ शान्तिप्रकरणम् ॥

श न इन्द्राग्नी भवतामवोभि शन्न इन्द्रावरुणा
 रातद्वयः । शमिन्द्रासोमा सुविताय श योः शन्न इन्द्रा
 पूषणा वाज्रस्यो ॥ १ ॥ शनो भगः शमु न शसो
 अस्तु शन्न पुरन्धि शमु शन्तु राय । श न सत्यस्य
 सुयमस्य शस श नो अर्यमा पुङ्गवातो अस्तु ॥ २ ॥
 श नो धाता समु धर्ता नो अस्तु श न उरुची भवतु
 स्वधाभि । श रोदसी बृहता श नो, अद्रि श नो
 देवाना सुहवानि सन्तु ॥ ३ ॥ श ना अग्निर्ज्योति
 रनोक्तो अस्तु श नो मित्रावरुणावश्विना शम् । श
 न सुकृता सुकृतानि सन्तु श न इषिरो अमिवातु
 वा ॥ ४ ॥ श नो यावापृथिवी पूर्वदूतो शमन्तरिक्ष
 दृश्ये नो अस्तु । श न ओषधीर्वनितो भवन्तु श नो

रजसस्पतिरस्तु जिष्णु ॥ ५ ॥ शन्न इन्द्रो वसुभिर्देवा
 अस्तु शमादित्येभिर्वरुण सुशम् । श नो रुद्रो
 रुद्रेभिर्जलाय श नस्त्वष्टाग्नाभिरिह शृणोतु ॥ ६ ॥
 श न सोमो भवतु ब्रह्म श न श नो ग्रावाण शमु
 सन्तु यज्ञा । श न स्वरूपा मितयो भवन्तु श न
 प्रस्थऽशम्भस्तु वेदि ॥ ७ ॥ श न सूर्य उरुचक्षा
 उदेतु श नश्रतम्न प्रदिशो भवन्तु श न पर्वता
 ध्रुवयो भवन्तु श न सिन्धव शमु सन्त्वाप ॥ ८ ॥
 श नो अश्रितिर्भवतु व्रतेभि श नो भवन्तु मरुत
 स्वर्का । श नो विष्णु शमु पृषा नो अस्तु श नो
 भवित्र शम्भस्तु चायु ॥ ९ ॥ शन्नो देव सविता
 प्रायमाण श नो भवन्तूपमो विभातो । श न
 पर्जन्यो भवतु प्रजाप्य श न क्षेत्रस्य पतिरस्तु
 शम्भु ॥ १० ॥ श नो देवा विश्वदेवा भवन्तु श
 मरस्वती सह धोमिरस्तु । शमभिषाच शमु रातिषाच
 श नो दिव्या पार्थिवा श नो अप्या ॥ ११ ॥ श
 न सत्यस्य पतयो भवन्तु श नो अर्धन्त शमु सन्तु
 गाव । श न ऋभस सुकृत सुहस्ता श नो भवन्तु
 पितरो हवेषु ॥ १२ ॥ श नो अज एकपाद्देवो अस्तु

शन्नोऽहिर्बुध्न्य श समुद्र । श नो अपानपात्पेहरस्तु
श न पृथिनर्भवतु देवगोपा ॥ १३ ॥ ऋ० म ७ । स०
३५ । म० १-१३ ॥

इन्द्रो विश्वस्य राजति श नो अस्तु द्विपदे
श चतुष्पदे ॥ १४ ॥ श नो वात पवताः श नस्प
पतु सूर्य । श न कनिकदेव पर्जन्यो अभि वर्षतु
॥ १५ ॥ अहानि श भवन्तु न श रात्री प्रती-
धीयताम् । श न इन्द्राग्नी भवतामघोभि श न
इन्द्रा वरुणा रातहव्या । शत्र इन्द्रापवणा वाजसनातौ
शमिन्द्रासोमा सुविताय श यो ॥ १६ ॥ शन्नो देवि-
रभिष्टय आपो भवन्तु पीतये । शंर्योरभिन्नवन्तु न
॥ १७ ॥ शौ शान्तिरन्तरिक्षं शान्तिः पृथिवी शान्ति-
राप शान्तिरोषधय शान्ति । वनस्पतय शान्तिवि-
श्वेदेवा शान्तिर्ब्रह्म शान्ति सर्वः शान्ति शान्तिरेव
शान्ति सा मा शान्तिरेधि ॥ १८ ॥ तच्चक्षुर्देवहित
पूरस्तान्द्रुकमुश्चरत् । पश्येम शरद शत जीवेम शरद
शतः शृणुयाम शरद शत प ब्रवाम शरद शतम
दीना स्याम शरद शत भूयश्च शरद शतात् ॥ १९ ॥
यजु अ० ३६ । मन्त्र ८ । १० । ११ । १२ । १३ । २४ ॥

यज्ञाग्रतो दृग्मदैति दैव तदु सुप्तस्य तथैवेति ।
दृग्गम ज्योतिषा ज्योतिरेकन्तन्मे मन शिवसकल्प

मस्तु ॥ २० ॥ येन कर्माण्यपसो मनोषिणो यज्ञे कृष्व-
 ग्नि विद्यथेषु धीरा । यदपूर्वमयज्ञमन्त प्रजानां तन्मे
 मन शिवमकल्पमस्तु ॥ २१ ॥ यन्प्रज्ञानमूत चेतो
 धृतिश्च यज्ज्योतिरन्तरमूत प्रजासु । यस्मान्नक्रते
 किञ्चन कर्म क्रियते तन्मे मन शिवमकल्पमस्तु
 ॥ २२ ॥ येनेदं भूतं भवनं भविष्यत्परिगृहीतममृतेन
 सर्वम् । येन यज्ञस्नायते सप्तहोता तन्मे मन शिवस
 कल्पमस्तु ॥ २३ ॥ यस्मिन्नुचं साम यजुःषि यस्मि-
 नग्रतिष्ठिता रथनाभाविधारा । यस्मिंश्चित् सर्वमोत
 प्रजानां तन्मे मन शिवमकल्पमस्तु ॥ २४ ॥ सुपार-
 थिरश्वानिव यस्मन्नुद्यान्ननीयतेऽभीशुभिर्वाजिन इव ।
 हृत्प्रतिष्ठ यद्विष्टं तन्मे मन शिवमकल्प
 मस्तु ॥ २५ ॥ यजुः अ० ३४ । मन्त्र १-६ ॥

१ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५
 स न पवस्व शङवे श जनाय शमर्वते । शंरात्त
 १ २ ३ ४ ५ ६ ७ ८ ९ १० ११ १२ १३ १४ १५
 श्रोत्रधीभ्य ॥ २६ ॥ साम० उत्तराचिके० प्रपा० १ । मन्त्र १ ॥
 अभय न करत्यन्यरिज्ञमभय चावापृथिवी उभे इमे ।
 अभय पश्चादभय पूरस्तादन्नरादधरादभय नो अस्तु
 ॥ २७ ॥ अभय मित्रादभयममित्रादभय ज्ञातादभय परो
 त । अभय नक्तमभय दिवा न सर्वा आशा मम मित्र
 भवन्तु ॥ २८ ॥ अथर्व० का० १६ । सू० १२ । मन्त्र २ । ६ ॥
 इति शान्तिप्रकरणम् ॥

રાત્રે બહેલો જો સૂઈ, બહેલો ઊઠે વીર
બળ બુદ્ધિ બહુ ધન વધે, સુખમાં રહે શરીર

